

No: 200 – Mahreç İşareti

ANTEP İŞİ

Tescil Ettiren
GAZIANTEP’İ GELİŞTİRME VAKFI

Bu coğrafi işaret, 04.09.2015 tarih ve 29465 sayılı Resmi Gazetede ilan edilmiştir. 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname’ nin 12 nci maddesi gereğince 24.04.2012 tarihinden geçerli olmak üzere tescil edilmiştir.

Değişiklik İlanı:

01.04.2021 tarih ve 98 sayılı Bülten

Tescil No	: 200
Tescil Tarihi	: 06.12.2016
Başvuru No	: C2012/064
Başvuru Tarihi	: 24.04.2012
Coğrafi İşaretin Adı	: Antep İşi
Ürün Adı	: Nakış
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Gaziantep’i Geliştirme Vakfı
Tescil Ettirenin Adresi	: İncilipınar Mah. 36004 Nolu Cad. No:6 Şhitkamil GAZİANTEP
Coğrafi Sınır	: Gaziantep
Kullanım Biçimi	: Markalama

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Antep İşi, Gaziantep yöresinde yerli halk tarafından uygulanan bir işleme türüdür. Antep İşi, kumaş ve iplik özelliklerine göre “Antik Antep İşi” ve “Renkli Antep İşi” olarak sınıflandırılır. “Antik Antep İşi” beyaz ya da krem rengi kumaş üzerine beyaz, sarı ve krem rengi ipek ve koton iplikler kullanılarak yapılan, “Renkli Antep İşi” ise değişik renkli iplikler kullanılarak, susma ve ajur modelleri ile süslemeler yapılan nakış çeşididir. İplik sayılarak ve çekilerek yapılmakta çeşitli tel çekme teknikleri ile yapılan ajurlar ile muşabak ve susmalardan oluşur. Ayrıca kumaşın ipliklerinin kesilmesi, çekilmesi ve kalan ipliklerin üzerinin koton ve ipek ipliklerle sarılmasıyla oluşur. Antep İşi’ni diğer nakışlardan ayıran temel özellikler; kumaş, iplik ve işleme ile birlikte desen açısından kendisini göstermektedir.

1- Kumaş Özelliği: Antep İşi’nde desen kumaşa sayılarak geçirildiğinden temel olarak teli sayılabilen kumaşlar tercih edilir. Bunun yanı sıra çekilen teller daha sonra sayılarak desene dönüştürüldüğünden, kumaşın sık ve dayanıklı olması istenir. Geçmişte poplin, patiska ve kahke bezi (hasse) kullanılmıştır. Günümüzde kullanılan kumaşlar ise; havayan, krep demor, mongol, krep jorjet, el dokuması değişik ketenler, ipek kumaşlar, ham ipek, birman, kıl tela ve kutnudur.

2- İplik ve İşleme Özellikleri: Antep İşi’nin bilinen diğer nakışlardan farkı, yapılmak istenen desen için kumaştan önce tel çekilmesi, daha sonra iğne ve iplikle çekilen bu tellerin farklı iğne teknikleri ile sarılarak şekillendirilmesidir. Antep İşi’nin diğer bir özelliği ise sökülemez olmasıdır. Tel çekilerek yapılan desenlerin yanı sıra ipek sarma nakışlarla da (susma) zenginleştirilen bir nakıştır. Bugün renkli ipliklerle daha farklı desen çalışmaları yapılmaktadır. Geçmişte el dokuması kumaş üzerine ham ipek kendi doğal rengi ile kullanılmıştır. Günümüzde ise işleme tekniği bozulmadan sim, renkli iplikler ve yardımcı nakış iğneleri kullanılarak da renkli nakışlar üretilmektedir. Bunun için parlak, sağlam, çok kalın olmayan pürüzsüz iplikler kullanılır. Tek renk iplik kullanıldığı gibi renkli ipliklerle de işleme yapılır. Nakışta kullanılan iğne tekniğine göre ipek, ibrişim, floş, koton ipek kullanılır.

3- Desen Özelliği: Antep İşi nakışta kullanılan iğne teknikleri standart olmasına karşın, söz konusu iğne teknikleri ile çok farklı ve özgün desenler oluşturmak mümkündür. Doğadan alınan desenlerin yanında geometrik motifler ile hayvan ve insan figürlerinin konu olduğu bir desen özelliğine sahip olan bu nakış, file işi hariç desen çizilmeden, hesaplama doğrudan kumaştan tel çekilerek hazırlanabilir. File işinde kumaştan çekilen en ve boy iplikleri diğer tekniklerden farklı olarak eşit boşluklar oluşturmalıdır. Küçük kare şeklinde boşlukların etrafında kalan iplikler sarılarak file veya filtre olarak adlandırılan şekiller oluşturulur. Bu filenin üzerine mercimek ajuru denilen bir iğne tekniği ile desen verilir. Tek yönlü tel çekiminin yapılması ile işlenen ajurlarda ve en boy iplik sayılarının eşit olmadığı tel çekme işlerinde kullanılan iğne teknikleri kalan ve bırakılan iplik sayılarının durumuna göre farklı model ve motiflerin oluşmasına neden olmaktadır.

Nakış işleyen kişinin kendi yaratıcılığı ile bu temel motifleri kullanarak değişik modeller üretmesi mümkündür. Bu nedenle özgün, tekrarı pek mümkün olmayan modeller ortaya çıkmaktadır. Desen oluşturmak için geometrik şekiller (kare, yıldız, dikdörtgen, üçgen vb.), halı kilim motifleri, tabiat figürleri, desen kitapları, müzelerde yer alan eserler, yapılmış örnekler, kanaviçe, goblen, danteller, eskiden yapılmış geleneksel giysi ve örtüler gibi kaynaklardan faydalanılmaktadır.

Üretim Metodu:

Antep İşi herhangi bir teknolojik araç kullanılmadan, aşağıda belirtilen araç ve gereçlerle tamamen el marifeti ile yapılmaktadır. Nakış işleme ve kenar temizliği yapıldıktan sonra dikkatlice ütülenecek üretim tamamlanmaktadır.

Antep İşi iŖlenirken her iki elde kullanılır. Elin biri kumaşın uŖtünde, diğeri altında çalışır. Kumaş gergefe antika iplikleri i tarafa gelecek Ŗekilde yerleştirilmiştir. İşleniş yn verev, yani çapraz olmalı ve iplikler ucu kıvrık nakış makası ile kesilmelidir. Öncelikle iğneye iplik takılır, iğnenin ucu aşağıya bakacak Ŗekilde başparmak ve işaret parmağı arasında tutulur. Diğer el kasnak veya gergefin altında iğnenin batırılacağı yerin altında tutulur. Yapılacak nakışın cinsine göre desenin bulunduğu alana iğnenin ucu batırılıp, iğnenin arka tarafından bir sonraki adımın yapılacağı yerden çıkarılır. Seçilen ipliklerin kalınlıkları kullanılacak iğne tekniği ve kumaşın dokusuna göre uygulanan motiflere göre değişmektedir. Motiflerin alt işleme hazırlıklarında ve kenar itimelerinde (file fişi ve bölmelerin yapıldığı işlemelerde, antika ve ajur kenarlarının itinmesinde) ince iplikler, uŖt motiflerin yapılmasında kalın iplik ve ibrişimler kullanılır. Renkli Antep İşi'nde de iplik seçiminde aynı özelliklere dikkat edilir. Antik Antep İşi'nden farkı kullanılan ipliklerin renkli olmasıdır.

Antep İşi'nin işlemesinin ardından kumaş ve işlemenin cinsine göre, ürünün estetiği ile sağlımlığını artırmak amacıyla kenar temizleme teknikleri uygulanır. Kenar temizleme tekniklerinden “Antik Antep İşi” için; köşe yapımı, tek yönlü ya da iki yönlü antika adı verilen bir nakış işlemesi, baskı dikişi, itime (rişliyo), baskı, antika nakışı birlikte kullanılarak yapılabildiği gibi, bu kenara iğne oyası da yapılabilmektedir. İğne oyasında genellikle dut yaprağı, metelik ve yarım metelik adı verilen modeller tercih edilmektedir. “Renkli Antep İşi” için ise; saçak, makrome, tığ oyası, firkete ve mekik kullanılmaktadır.

Antep İşi çekilen ve bırakılan iplik sayılarına, yönüne ve işlenişlerine göre sekiz gruba ayrılmaktadır. Bunlar; kesilen iplik sayısı ile bırakılan iplik sayısı eşit olan ajurlar (mercimek), kesilen iplik sayısı az bırakılan iplik sayısı fazla olan ajurlar (iğerdelidi, camelyan), kesilen iplik sayısı fazla bırakılan iplik sayısı az olan ajurlar (rmcek, kartopu), fantezi ajurlar (kesilen ve bırakılan iplik sayısı uygulanacak ajura göre değişir), çiti ve badem ajurlar, kumaşın en ve/veya boyundan tek yönlü tel çekilmesi sonucu oluşturulan ajurlar, susma ve muşabaktan oluşmaktadır.

1- Mercimek Ajuru: İpliklerin eşit sayıda kesilip bırakılarak yapıldığı bir ajur çeşididir. Mercimek ajuru, filtre sarılırken aynı anda yapılabildiği gibi filtre sarılıp tamamlandıktan sonra da yapılabilir. Sadece mercimek ajuru ile motif oluşturulup uygulama yapılabildiği gibi diğer ajurlar ve yardımcı tekniklerle beraber kullanılarak çeşitli uygulamalar yapılabilir.

2- iğerdelidi: Bu ajur çeşidinde bırakılan iplik sayısı kesilen iplik sayısından daha fazladır. Filtre sarılırken aynı anda verev olarak iğerdelidi ajuru yapılır, geniş zeminlerde uygulanır. Sadece iğerdelidi ajuruyla ürün oluşturulabildiği gibi diğer ajurlarla beraber de kullanılabilir.

3- Cemelyan: Cemelyan ajurunda bırakılan iplik sayısı kesilen iplik sayısından daha fazladır. Yapılış özelliği iğerdelidi ajurunda olduğu gibi verev olarak filtre ile aynı anda uygulanır. Geniş alanlarda uygulanır.

4- Örümcek: Bu ajur tekniğinde kesilen iplik sayısı bırakılan iplik sayısından daha fazladır, desen özelliğine göre antika sayısı belirlenir. İplik kesildikten sonra filtre sarılır ve atkı ipleri atılır. Tek başına motif oluşturulabildiği gibi bazı desenlerde diğer ajurlarla beraber kullanılır.

5- Kartopu: Kartopu ajurunda da kesilen iplik sayısı bırakılan iplik sayısından fazladır, desen özelliğine göre antika özelliği belirlenir. Filtre sarıldıktan sonra atkı iplikleri atılır ve kartopu ajuru çalışılır. Örümcek ajuruyla benzer bir tekniktir.

6- itime: itime ajur tekniğinde kesilen iplik sayısı bırakılan iplik sayısından daha fazladır. Filtre sarıldıktan sonra atkı iplerinin atılması ve atılan ipliklerin üzerinin sarılmasıyla oluşur. Geniş zeminlerde ve geometrik desenlerde uygulanır. itime ajuru çoğunlukla badem ajuru ile birlikte kullanılır.

7- Badem: Bu teknikte kesilen iplik sayısı bırakılan iplik sayısından daha çok olup, filtre sarıldıktan sonra atkı iplikleri atılır ve ipliklerin üzerinin sarılmasıyla badem ajuru oluşur. itime ajuruyla beraber kullanıldığı gibi tek başına da kullanılabilir. Geniş zeminlerde ve geometrik desenlerde uygulanır.

8- Susma ve Muşabak: Kumaştan tel çekilmeden, desene göre kumaşın ipliklerinin sayılarak sarılması ile oluşturulan tekniklerdir. Muşabak, verev iğne tekniğiyle işlenen, tersi ve yüzü aynı kafes biçiminde görünen bir iğne tekniğidir.

Antep İşi Yapılmasında Kullanılan Araç ve Gereçler:

1- Tel çekmede kullanılan araç ve gereçler: Yorgan iğnesi, tıraş bıçağı, nakış makası, mezura cetvel.

2- Desen hazırlığında kullanılan araç ve gereçler: Kurşun kalem, kalemtraş, makas, silgi, kareli kağıt ve önceden yapılmış nakışların fotokopileri, goblen, dantel ve kanaviçe modeller, doğadan esinlenen insan, hayvan ve bitki figürleri.

3- İşlemede kullanılan araç gereçler: Dikiş ve nakış makasları, dikiş iğnesi, Antep İşi iğnesi (file işinde, iğne tekniğinin özelliği nedeni ile yaklaşık 2 cm büyüklüğünde küçük ve ince dikiş iğnesi kullanılırken, diğer tekniklerde boyu yaklaşık 2 cm olan fakat file işinde kullanılanlardan daha kalın nakış iğneleri tercih edilir), vidalı ve vidasız kasnak (tel çekilme işlemi kasnak ile yapılır, kasnak iç içe geçen iki tahta çemberden meydana gelir ve kumaş bu iki çember arasına yerleştirilerek gergin hale getirilir), gergef ve gergef bezleri, kumaşlar ve iplikler.

4- Ütülemede kullanılan araç gereçler: Ütü, ütü masası, ütü bezi.

Denetleme:

Oluşturulan Denetim Komisyonunda;

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi,

Gaziantep Üniversitesi,

Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü kurumlarının belirleyeceği kişiler yer almaktadır.

Yılda en az iki kez, tüketici şikâyetleri üzerine her zaman aşağıda belirtilen hususlarda denetim yapılacaktır:

- Kullanılan kumaşın beyaz olması.
- Beyaz, sarı, krem rengi iplik kullanımı.
- Çeşitli ajur ve/veya susmaların bulunması.
- Teli sayılabilen kumaş kullanılması.
- Kumaşın sıklığı ve dayanıklılığı.
- En ve boy ipliklerinin eşit dokunması.
- İplikler kesilip çekilmek suretiyle nakışın gerçekleştirilmesi.
- Kumaşın sökülüp sökülmediği.
- İpek sarma nakışlarla da zenginleştirilmiş olması.
- Ham ipeğin kendi doğal rengi ile kullanılması.
- Yardımcı nakış iğnelerinin kullanılması.
- İpek, ibrişim, floş, koton iplik kullanımı.
- Doğru markalama yapılması.